

9. juli 2018

J. nr. 00.17.00A30-0002

Referat fra møde i Grønt Dialogforum den 19. marts 2018 kl. 16-18 i mødelokale A på Ullasvej 23

Deltagere: Leif Olsen (NMU), Niclas Fick (NMU), Ole Rødvig (NMU), Cæsar Funch Jensen (BOFA), Torben Jørgensen (Bornholms Energi & Forsyning), Karen Nørregaard (Bornholmske Borgerforeningers Samvirke), Jens S. Koefoed (Bornholms Landbrug), Steffen A. Jørgensen (Skovdyrkerne), Kurt Jensen (Friluftsrådet), Jens Christensen (Danmarks Naturforeningsforening), Kåre Kristiansen (Dansk Ornitologisk Forening), Peter Haase (Bornholms Naturhistoriske Forening), Erik Thorsen (Danmarks Sportsfiskerforbund), Mogens Ellebye (Danmarks Jægerforbund), Peter Juhl (Destination Bornholm), Søren Friese (Naturstyrelsen Bornholm), Niclas Dalsjø (EBS), Claus Stensgaard Jensen (koncerndirektør BRK), Michael Brandt-Bernbom (NMF), Ole Holm Pedersen (NMF), Patrick Steinlein (NMF), Katrine Høst (NMF).

Afbud: Mikkel Høst (Bornholms Miljø- og Energiforening/Energitjenesten), Finn Ole Nielsen (Bornholms Museum), Hans Jørgen Jensen (LAG Bornholm),

Forkortelse:

NMU: Natur- og Miljøudvalget

NMF: Center for Natur, Miljø og Fritid

EBS: Center for Erhverv, Byg og Sekretariat

Referent:

Katrine Høst (NMF)

Punkterne er inddelt i:

B = beslutnings- eller godkendelsespunkt

O = orienteringspunkt

D = drøftelse

1. Godkendelse af dagsorden (B)

Dagsorden godkendt uden bemærkninger.

2. Velkommen til nye medlemmer (O)

Peter Haase er ny repræsentant for Bornholms Naturhistoriske Forening.

Leif Olsen, Niclas Fick og Ole Rødvig er repræsentanter for det nye Natur og Miljøudvalg.

Michael Brandt-Bernbom er leder af den nye afdeling for Natur og Miljø i det nye Center for Natur, Miljø og Fritid.

3. Godkendelse af referat fra møde den 11. december 2017 (B)

Referat godkendt uden bemærkninger.

4. Godkendelse af forslag til revideret forretningsorden (B) (se bilag)

Forretningsorden er konsekvensrettet med nye titler på udvalg (Teknik- og Miljøudvalget erstattes i denne sammenhæng af Natur- og Miljøudvalget) og centre (Center for Teknik og Miljø erstattes i denne sammenhæng af Center for Natur, Miljø og Fritid).

Der var ingen bemærkninger til forslaget til revideret forretningsorden.

5. Godkendelse af mødeplan for resten af året (B)

Der var enighed om at afholde møde igen i august og december. Mødeindkaldelse med dato udsendes senere.

6. Kort orientering (O) fra Center for Natur, Miljø og Fritid vedr. status for

- a. Ansøgning om projekt under Grøn Ordning
 - i. Energinet har den 20. februar 2018 givet tilsagn om midler til det projekt, kommunen har ansøgt om, vedr. naturgenopretning og publikumsfaciliteter i Præstemosen ved Klemensker. Beløbet er på 303.600 kr. Myndighedsbehandling er igangsat.
- b. Arbejdet i det lokale naturråd for Bornholm
 - i. Kommunen har oprettet et lokalt naturråd, som skal bistå kommunen med udpegning af Grønt Danmarkskort til kommuneplanen. Grønt Danmarkskort skal indeholde udpegninger af eksisterende værdifulde naturområder, eksisterende og potentielle økologiske forbindelser og potentielle naturområder. Naturrådets arbejdsperiode er 15. januar til 15. juli 2018.
- c. Biodiversitetspuljen
 - i. Kommunalbestyrelsen har bevilget 600.000 kr. årligt til fremme af biodiversiteten på Bornholm. Dagsorden med forslag til principper for udmøntning af midlerne er godkendt af Teknik- og Miljøudvalget og kommunalbestyrelsen i december 2017. Mere konkret forslag til udmøntning af midlerne skal behandles på møde i Natur- og Miljøudvalget den 10. april 2018.
- d. Ny opgave til kommunerne om registrering af kvælstoffølsom natur
 - i. Kommunerne skal i 2018-19 besigtige og registrere et antal beskyttede heder, moser og overdrev inden for 1000 m af større husdyrbrug. Besigtigelserne skal forbedre datagrundlaget i husdyrsager. På Bornholm er det i alt 61 arealer, som skal besigtiges. Besigtigelserne udgør en del af § 3-registreringen – blot er der ekstra fokus på kvælstoffølsomme plantearter.

7. Tema om mountainbike (O og D): *Hvordan skal vi som ø forholde os til mountainbikeaktiviteten, og hvordan får vi det til at fungere for alle brugere?*

- a. Oplæg fra Peter Juhl, Destination Bornholm
- b. Oplæg fra Søren Friese, Naturstyrelsen
- c. Oplæg fra Troels Bernth, Trailbuilders Bornholm
- d. Oplæg fra Flemming Torsten Sørensen, DGI
- e. Kort oplæg ved Kåre Kristiansen, DOF

- f. Herefter fælles drøftelse af, hvordan man kan understøtte mountainbike og samtidig få det til at fungere for alle brugere

Temadrøftelsen var en opfølgning på tidligere drøftelser i Grønt Dialogforum vedr. friluftsliv. Grønt Dialogforum havde ønsket et tema om mountainbike, og en mindre arbejdsgruppe havde lavet forslag til indhold og program for temaet.

De fire oplægsholdere holdt hver et oplæg om mountainbike set fra deres vinkel.

Peter Juhl, Destination Bornholm, fortalte bl.a. om, at outdooraktiviteter er en del af Bornholms Vækstforums erhvervsstrategi 2015-2020 og om, de store muligheder der er i outdoor/aktiv naturturisme, herunder mountainbiketurisme, og hele værdikæden omkring det. Præsentationen fra Peter Juhls oplæg findes vedlagt.

Søren Friese, Naturstyrelsen, fortalte om mountainbikeaktiviteter på statens arealer på Bornholm. Naturstyrelsen føler sig som forvalter af statens arealer forpligtet til at lytte til befolkningens efterspørgsel efter muligheder for outdooraktiviteter, uden at dette skal ødelægge mulighederne for andre slags naturoplevelser. Naturstyrelsens reglerne for mountainbikekørsel er i hovedtræk, at man må køre på eksisterende stier. I Blykobbø Plantage giver Naturstyrelsen en udvidet adgang for mountainbikere. Det betyder, at der må køres på alle menneskeskabte stier - også stier som ikke fremstår egnede til en almindelig cykel. I Almindingen har man herudover specifikt udlagt en zone på 70 ha, hvor der må bygges mountainbikespor. Arbejdet er støttet af midler fra BRK og LAG-Bornholm. Der er indgået et samarbejde med frivillige sporbyggere. Sporene er nu lavet, og man afventer at se, hvordan det fungerer. Naturstyrelsen bemærker, at det er svært at finde en talsperson for mountainbikeaktører, da det typisk ikke er en fast organiseret sport.

Troels Bernth, Trailbuilders Bornholm, fortalte, at han er flyttet til Bornholm for tre år siden og ser et stort potentiale for mountainbike og outdooraktiviteter generelt på Bornholm. Mountainbike er Danmarks hurtigste voksende sportsgren og kan med over anslået over 300.000 udøvere siges at være en folkesport. Mountainbikeudøvere er typisk folk, der elsker at være ude i naturen og som elsker adrenalin, fart og spænding samt kammeratskab. Oftest er det ikke så fast organiseret, men man finder typisk sammen i mindre grupper ud fra Facebook osv. Konflikter med andre brugere er på landsplan blevet imødekommet med sporbygning - særligt i bynære skove. Troels ser mange mountainbikeudøvere, som er begyndt at komme til Bornholm, især efter at man er begyndt at bygge spor. Trailbuilders bygger i Almindingen kortere spor af høj kvalitet, som en slags løjper. Erfaring fra andre steder i verden viser, at folk hovedsageligt bliver på de byggede stier. Dette vil de gerne være med til at videreudvikle. De arbejder for et spornetværk (med skiltning), som er til gavn for øen, inklusive et kodeks for, hvordan man opfører sig. Troels mener, at det vi mangler på Bornholm, er en samlet plan, et samlet brand og en investering i faciliteter med afsatte midler til sport, foldere, vandreture osv. Ellers frygter han, at udviklingen kun sker som knopskydning, og at Bornholm ender som en outdoordestination uden faciliteter.

Flemming Torsten Sørensen, DGI, lagde vægt på, at mountainbike kan få rigtig mange til at komme ud og være aktive i naturen. Også han peger på, at der er anslået 330.000 mountainbikeudøvere i Danmark, og at mountainbike pt. er Danmarks hurtigst voksende sportsgren. Udviklingen inden for idræt peger på, at man generelt ønsker at komme mere ud, og at der ofte er anden organisering, sammenlignet med de mere traditionelle, foreningsbaserede idrætter i f.eks. sportshaller. DGI arbejder med, hvordan man kan hjælpe de her nye fællesskaber og mener, at der er behov for at anerkende mountainbikeres behov for faciliteter på linje med andre idrætsfaciliteter. Nogle af DGI's konkrete aktiviteter relateret til mountainbike er følgende:

- DGI kommer med et nyt koncept for god stil ved cykling på landevej og i naturen.

- DGI arbejder med at lave et støttepunkt for outdoor i Almindingen som et offentligt sted, som skal være tilgængeligt for alle.
- DGI har en trailer med 20 mountainbikes, som kan lånes, og de får også snart et klassesæt til børn.
- DGI har været medaktør og samarbejdspartner i projekter som Den Grønne Ring ved Rønne og spor i Blykobbe Plantage

Kåre Kristiansen, DOF, bad om at holde et kort oplæg om mountainbike og slid på naturen. Kåre refererede til en artikel fra Bornholms Tidende, hvor der står, at undersøgelser fra Friluftsrådet viser, at en mountainbiker ikke slider mere på naturen end en fodgænger. Ved gennemlæsning af relevante undersøgelser har Kåre fundet, at det ikke er korrekt, hvad Bornholms Tidende har skrevet. Kåre konkluderer således, at Friluftsrådet ikke har lavet de undersøgelser, som omtales, og at andre relevante undersøgelser ikke er nået til samme konklusion. Kåre refererede til, at der under Københavns og Aarhus Universiteter er lavet en samling af videnblade om friluftslivets effekter på naturen. Herfra citerede Kåre fra sammenfatningen af videnblad 24 om slitage af skovbunden, at 'Mountainbikes er tilbøjelige til at give en mere markant nedslidning end både løb og gang.' Endvidere refererede han, at 40 % af de spurgte lodsejere i undersøgelsen har oplevet, at fremmed færdsel skræmmer vildtet. Flere af disse har fremhævet, at bestemte typer af uhensigtsmæssig eller ligefrem ulovlig færdsel udgør den vigtigste årsag, herunder nævnes især løse hunde men også mountainbikekørsel. Endvidere har mange af de adspurgte lodsejere oplevet et eller flere eksempler på ulovlig knallertkørsel eller mountainbikekørsel uden for stierne. Kåres oplæg findes vedlagt.

Herefter var der en fælles drøftelse bordet rundt af temaet:

Leif Olsen, NMU:

Enhver brug af naturen giver en større eller mindre påvirkning. Vi skal finde ud af, hvor og hvordan man kan køre mountainbike, uden at genere hinanden. Man kan prøve at stille ting til rådighed og lave aftaler. De fleste vil gerne følge regler. En af udfordringerne er, at mountainbikere ikke er organiseret, så det er svært at lave aftaler med nogen.

Michael Brandt-Bernbom, NMF:

Det er en balance mellem beskyttelse og benyttelse. Vi skal hjælpe folk med at bruge naturen på den rigtige måde.

Peter Juhl, Destination Bornholm:

Der findes allerede flere gode steder på Bornholm, som Den Grønne Ring, Hasle Lystskov, Blykobbe Plantage og Ringebakke-bruddet. Destination Bornholm anbefaler disse steder til folk, som gerne vil køre mountainbike.

Jens Christensen, DN:

DN bakker op om, at Bornholm skal markedsføres sig som grøn ø – med bl.a. natur, biodiversitet. Der er ingen tvivl om, at mountainbikekørsel på små stier giver et øget tryk på områderne. DN ønsker en zonerings, hvormed det sikres, at der udlægges større sammenhængende naturområder, hvor der ikke er forstyrrelser, og hvor de dyr, der er mest udsatte og/eller har de største territorier, som f.eks. rovfugle, kan opretholde robuste bestande.

Kurt Jensen Friluftsrådet:

Friluftsrådet vil gerne drøfte mountainbike og spørge mountainbikeudøverne, hvor de selv vil foreslå, at man ikke kører.

Troels Bernth, Trailbuilders:

Har selv rejst steder, hvor man har fået det til at fungere. Mountainbikerne har ikke brug for så store områder egentlig men er afhængige af, at der sættes mere massivt inden for de områder. Troels mener, at de undersøgelser af effekter, som Kåre har refereret til, er baseret på bynære skove og steder, hvor der ikke er planlagt for mountainbikekørsel. Han er interesseret i at udvikle dette og mener, at det vil være oplagt at gå videre med at udvikle Almindingen, hvor der er en stor brug af både bornholmere og turister. Han mener, at man skal have et brand og en tilhørende hjemmeside med information. Der, hvor mange kører ureglementeret, især nordlandet, kan der være brug for stier og parkering. Der er generelt behov for stier, grus, arbejdskraft, skiltning og et brand og information.

Kåre Kristiansen, DOF:

Vil gerne høre mountainbikere om, hvor de gerne vil køre.

Flemming Torsten Sørensen, DGI:

Det er ærgerligt, hvis man skal snakke om at ofre noget natur for mountainbike. Man bør hellere se det som et potentielt godt og snakke om dialog. Gevinsterne for Bornholm er bl.a. folkesundhed og indtjening, og det er vigtigt, at vi på Bornholm er proaktive.

Mogens Ellebye (Danmarks Jægerforbund):

Der mangler information. Generelt er jægerne for mountainbike men vil gerne have styring.

Niclas Dalsjø, EBS (BRK):

I forbindelse med erhvervsstrategien er man ved at etablere et projekt, som binder de forskellige interessenter sammen. Man inviterer til dialogmøder om udvikling og vil bl.a. arbejde med en 'Code of Conduct'.

Peter Haase, Bornholms Naturhistoriske Forening:

Det vigtigste er planlægning og struktur – hvordan vi får skabt de grønne korridorer, og hvor der er 'legepladser' for outdoor. Vi skal ikke ofre for hinanden men få puslespillet til at gå op.

Karen Nørregaard, Bornholmske Borgerforeningers Samvirke:

Forslag om, at man f.eks. på de gode kyststier kunne åbne for mountainbikefærdsel f.eks. en dag om ugen.

Troels Bernth, Trailbuilders:

Udvikling af mountainbike kræver koordination og dialog men også midler og en samlet satsning. Hvis man laver et antal spor på nordlandet og information, vil man kunne undgå mange problemer.

Leif Olsen, NMU, samlede op og konkluderede følgende:

- Der er meget få af os, som kun laver én ting – mange vil både gerne f.eks. udøve mountainbike og nyde naturen og har derfor også forståelse for andre brugere. Men det er vigtigt at placere de forskellige ting (faciliteter og aktiviteter) de rette steder. Skal man lave en egentlig zonerings, kræver det faciliteter.
- Der kan være behov for at se på oplysning og information. Der er mange steder, hvor man kan finde information, men alligevel kan det være svært at finde det, man skal bruge.

Afslutningsvis opfordrede Leif Olsen til, at man i forbindelse med kommuneplanlægningen kommer på banen med indspil og forslag.